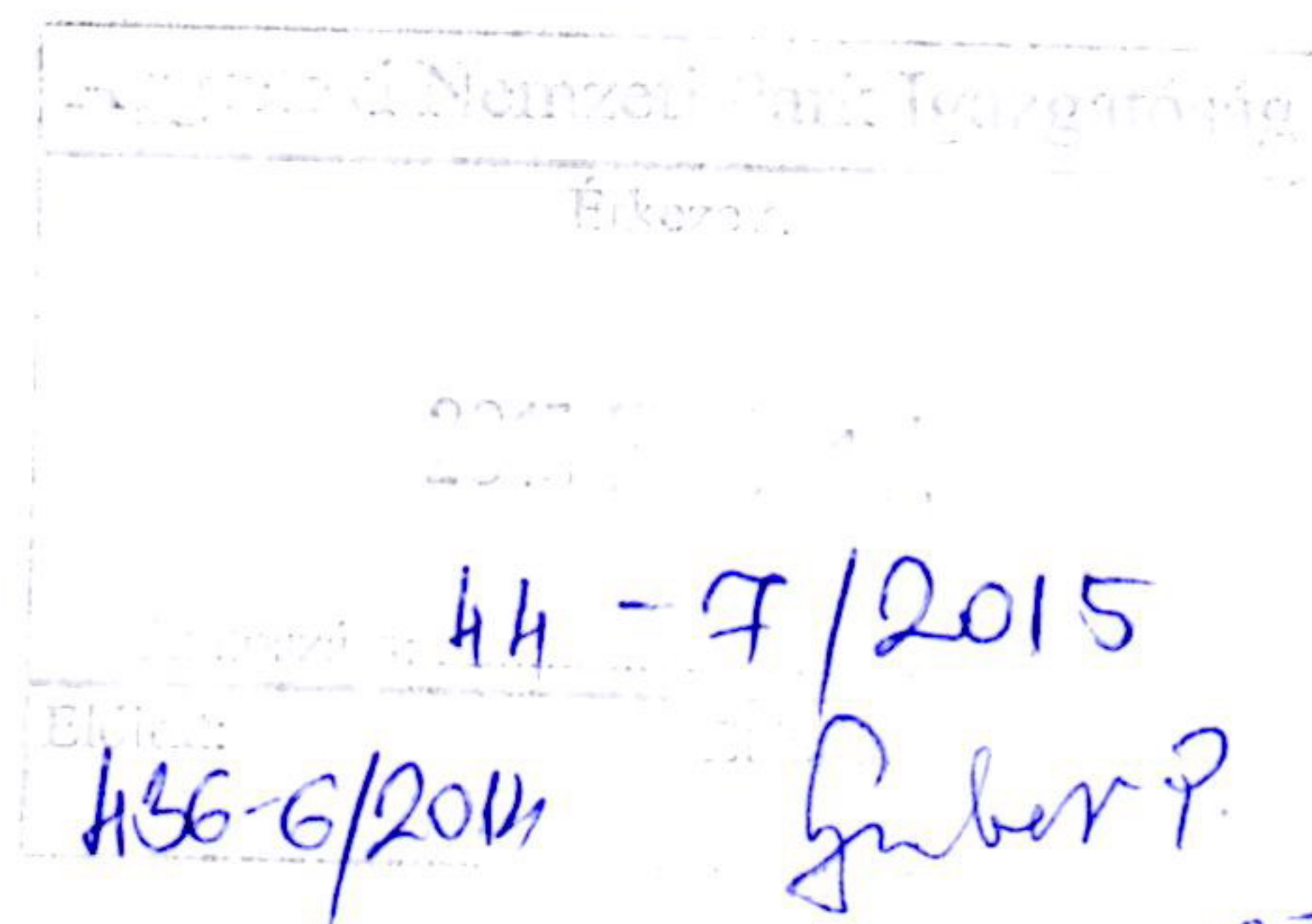

Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság
3758. Jósvafő, Tengerszem oldal 1.

Veress Balázs Igazgató

Szabó Zoltán

1027. Budapest, Margit krt. 62. 3/5.
Plózer István Víz alatti Barlangkutató Csoport, vezető

Tárgy: beszámoló

Tisztelt Igazgató Úr!

Csoportunk 2014-ben eredményes feltáró kutatást végzett az ANP területén.

A Kastélykerti-forrásbarlang kivételével minden engedélyezett területen megfordultunk.

Több csoportból szerveződött kollektívánkkal közösen nyáron két alkalommal kutattunk a Vízfakadás-barlangban, és a Hosszú Alsó-barlangban.

Hagyományos téli barlangkutató táborunkat 2014. december 27-e és 2015. január 4-e között sikeresen lebonyolítottuk. A tábor ideje alatt több mint 30 fő vett részt a kutatásokban.

Fő céljaink a már hosszabb ideje végzett feltárások folytatása, az időjárási körülményekre való tekintettel a felszíntől távolabb eső kutatási helyeken.

A Baradla-Domica-barlangrendszerben a Baradla Csoporttal közösen végeztünk kutatást.

A Baradla-barlang jósvafői szakaszában átvizsgáltuk a főágból induló oldalágakat. Véleményünk szerint ezekből a szakaszokból van esély lejutni a barlang alsó szakaszaiba.

Ugyanez a célja a Hosszú Alsó-barlang kutatásának is. A felső száraz főág végponti omladékzónájának leküzdése még további munkát igényel.

A Baradla-tetői-zsomboly kutatásával a Baradla-barlang még ismeretlen felső zónájába juthatunk be, amelybe eddig a főág kürtőinek kimászásával kerestünk.

Idén szeretnénk folytatni a kutatást a fenti barlangszakaszokban, és tevékenységi területünket szeretnénk kiterjeszteni további, jelentősebb feltárással kecsegtető területekre is.

Kutatásvezető társam, Polacsek Zsolt nevében is szeretném megköszönni az Igazgatóság segítségét.

Február 15-ig megküldöm a 2014-ben végzett kutatásaink részletes beszámolóját.

Budapest, 2015. február 14.

Tisztelettel: Szabó Zoltán
kutatásvezető

02-23,
Világi

**JELENTÉS A PLÓZER ISTVÁN
VÍZ ALATTI BARLANGKUTATÓ CSOPORT
2014. ÉVI MUNKÁJÁRÓL**

AGGTELEKI-KARSZT

**SZABÓ ZOLTÁN
2015 FEBRUÁR.**

FELTÁRÓ KUTATÁS A HOSSZÚ ALSÓ-BARLANGBAN

Előzmények:

A 2013. évi szilveszteri barlangkutató tábor során a Hosszú Alsó-barlangban történt áttöréssel a kutatás súlypontja a száraz részek kutatására helyeződött, energiánkat ezeknek a járatszakaszoknak a kutatására koncentráltuk. A Patakmeder, amely már ismert volt ugyan, de létezéséről nem tudtunk, azzal a reménnyel kecsegtetett, hogy a szifon mögötti részekbe juthatunk.

Kutatások 2014-ben.

Kutatásainkat 2014-ben az Ariadne Karszt- és Barlangkutató Egyesülettel közösen végeztük.

A feltáró munka mellett legfontosabbnak a barlang újra mérését tartottuk. Az 1998-as térkép függőkompassos felméréssel készült, megbízhatósága a várható összefüggés-feltárás miatt is elégségesnek volt mondható. A másik nyomós ok az volt, hogy fix pontok nem mindenhol lettek telepítve, így a mérést sem folytathattuk megbízható pontossággal.

2014. szeptember 30.

Felmértük a barlangot a bejáratától a Patakmeder végpontjáig. A felmérésben részt vett Kovács Richárd (Ariadne), Szabó Zoltán (Plózer) és Szabó R. Zoltán (Pizolit).

A bejáratnál a bejáratnál szemközti fáról vittünk be poligont a táró belső töréspontjára, így kintről megfelelő távolságban mértünk. Ez a belső töréspontot pedig bentől is megfelelő távolságból sikerült bemérnünk. Így nem kellett teodolittal előkészíteni a felmérést.

2014. október 2.

Folytatódott a barlang felmérése. Ez alkalommal a Fő-ág elágazásai: a HAB-szifon, és a Repülő kövek-folyosója lett felmérve. A mérést Kovács Richárd és Szabó R. Zoltán végezte.

2014. október 23-26.

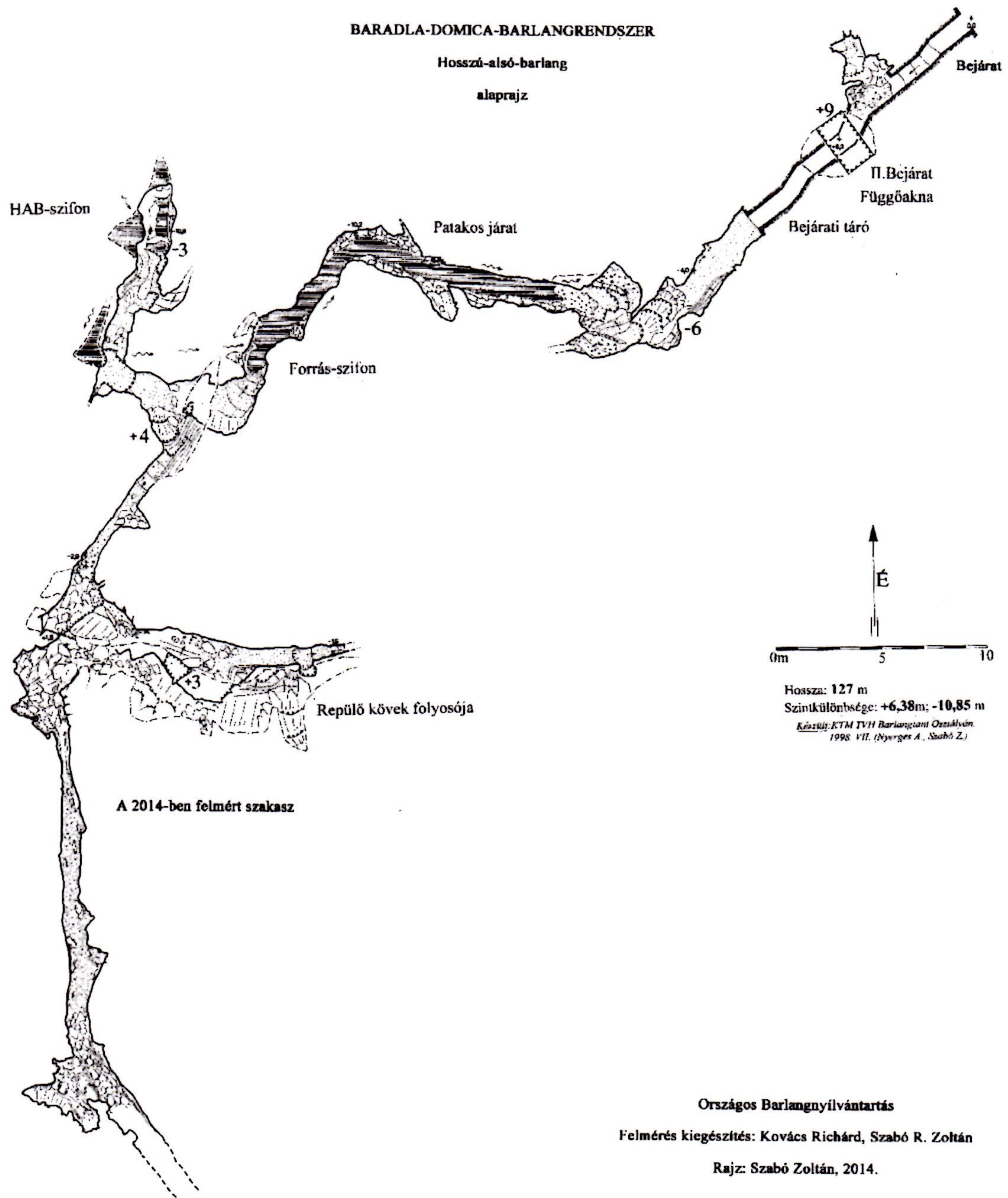
Megkezdődött a barlang Patakmeder-ágának biztonságossá tétele és kutatása. A végponton a munka megfelelő körülmények között elkezdhető lett volna, de a megközelítési útvonal nem volt biztonságos. A RKF (Repülő Kövek Folyosója) omladékos felmászása szűk és nehezen járható volt, amin tágítani kellett. A Patakmederbe vezető levezető vezeték olyan omladékon vezet keresztül, amelyben szintén meg kellett teremteni a biztonságos le- és feljutás körülményeit. A folyosóban több szikla nehezítette a közlekedést. A járat biztosítással párhuzamosan folyt a végponti omladék bontása. A kutatás helyszínén a folyosó keskeny bevezető szakasza után a járat kitágul, ahol egy keresztvasalványon halad át. A törésvonalak kereszteződése miatt a járatot teljesen kitöltő omladék alakult ki. Az omladék előtt, eleinte le lehetett mászni a patakmeder kavicsüledék szintjére. Itt azonban a munka hamar kockázatosabbá vált.

Egyszerűbbnek tűnt a bontás ott, ahol a huzatot elnyelte az omladék. Ez befelé nézve a jobb oldali fal mentén volt észlelhető. Itt előre tudtunk bontani néhány nagyobb kötömb félre tételével, beljebb azonban bizonytalanná váltak a kövek.

Végül az omladék tetejében próbálkoztunk, egyelőre sikertelenül.

2014. szilveszteri kutatótábor

A december 27 és január 4 között megrendezett téli kutatótáborunk során tovább folytattuk az omladék leküzdését. A végponton a jobb oldalon sikerült bebontani a szálkőfalig és előremenni néhány méterrel. A törmelék azonban a rendelkezésre álló eszközökkel már nem volt megfogható. Folytatódott az omladék eltávolítása a folyosó végpontján.

Poligon felvétel a Hosszú Alsó-barlangban (fotó: Szabó Zoltán)

Omladékos végpont a Patakmeder-ágban (fotó: Szabó Zoltán)

A VÍZFAKADÁS-BARLANG KUTATÁSA

Előzmények:

A Papp Ferenc Barlangkutató Csoport 1981-es jelentésében eként ír a barlangban végzett kutatásokról:

Vízfakadás

A barlang helye: a 15/3 és a 15/4 határkö között félúton, a határköveket összekötő egyenesre merőlegesen 10 m-re K-re.

Feltehetőleg a Milada bg. – Lednice bg. – Babot-kút rendszer tagja.

Tektonikus hasadék mentén függőlegesen kialakult barlang. A repedés fő iránya É-Ény 350 fok, amely megegyezik a néhány méterrel arrébb /K-re/ a felszínen is jól látható törés irányvonalával. Időszakosan aktív árvízi forrásszáj, nagyobb esőzések után hozama ált. 15 l/sec.

A barlang jelenlegi végpontján a hasadék alját teljes egészében víz tölti ki. A járat a víz alatt függőlegesen, lefelé szélesedve folytatódik. A vízszint felett a repedés É-i felében az agyagkitöltés hasadékaiból 1981 augusztusában erős vízcsobogás volt hallható.

A barlangot 1978-ban a Jósvalői Kutató Állomás dolgozói kezdték el bontani. 1981 tavaszától Berhidai Tamás és Holl Balázs bontották egyre nehezebb munkakörülmények között, míg 1981 augusztusában bejutottak a levegős járatba. A bontásban többször részt vett Kérdő Andrea és Turtegin Elek.

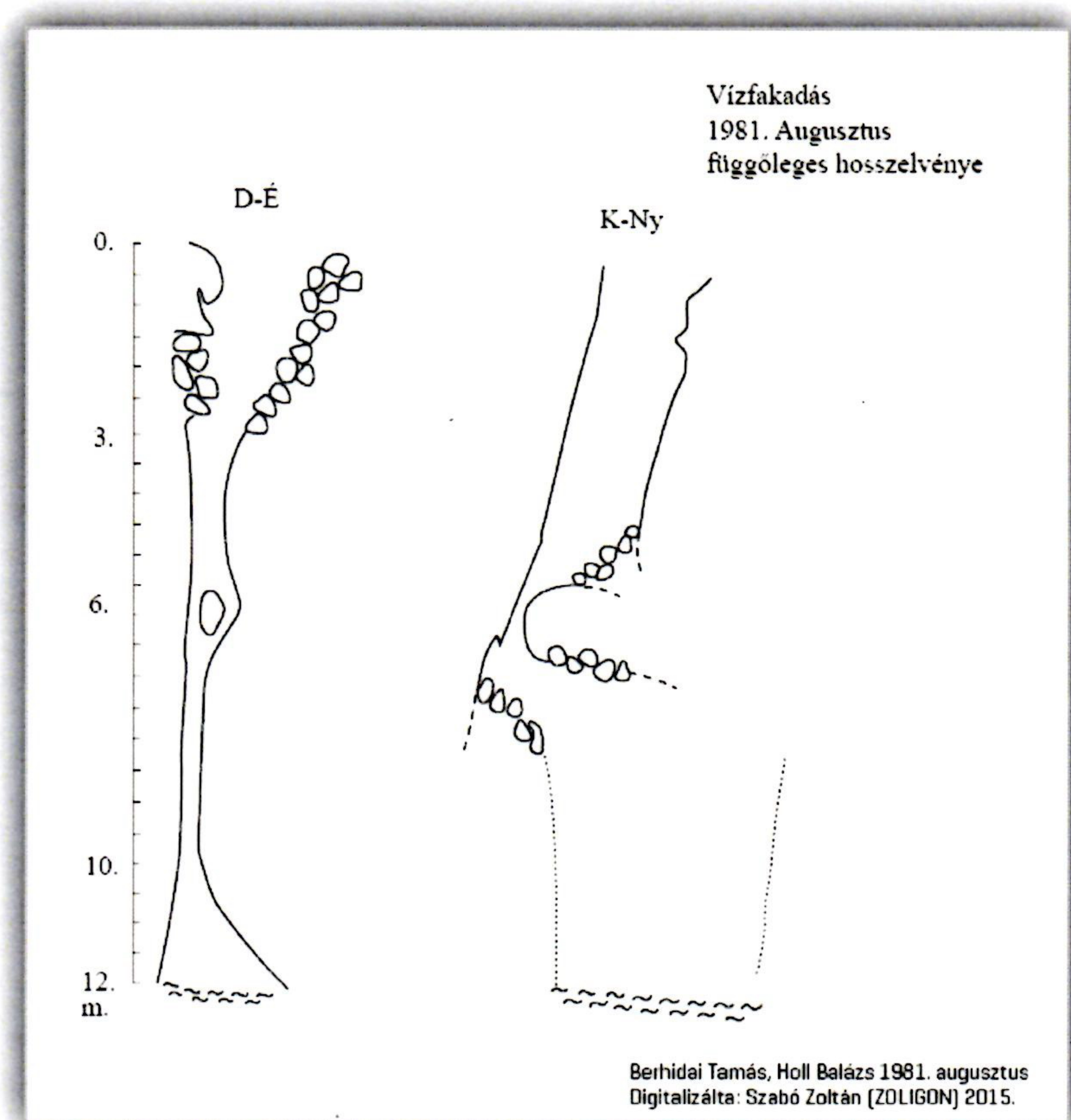
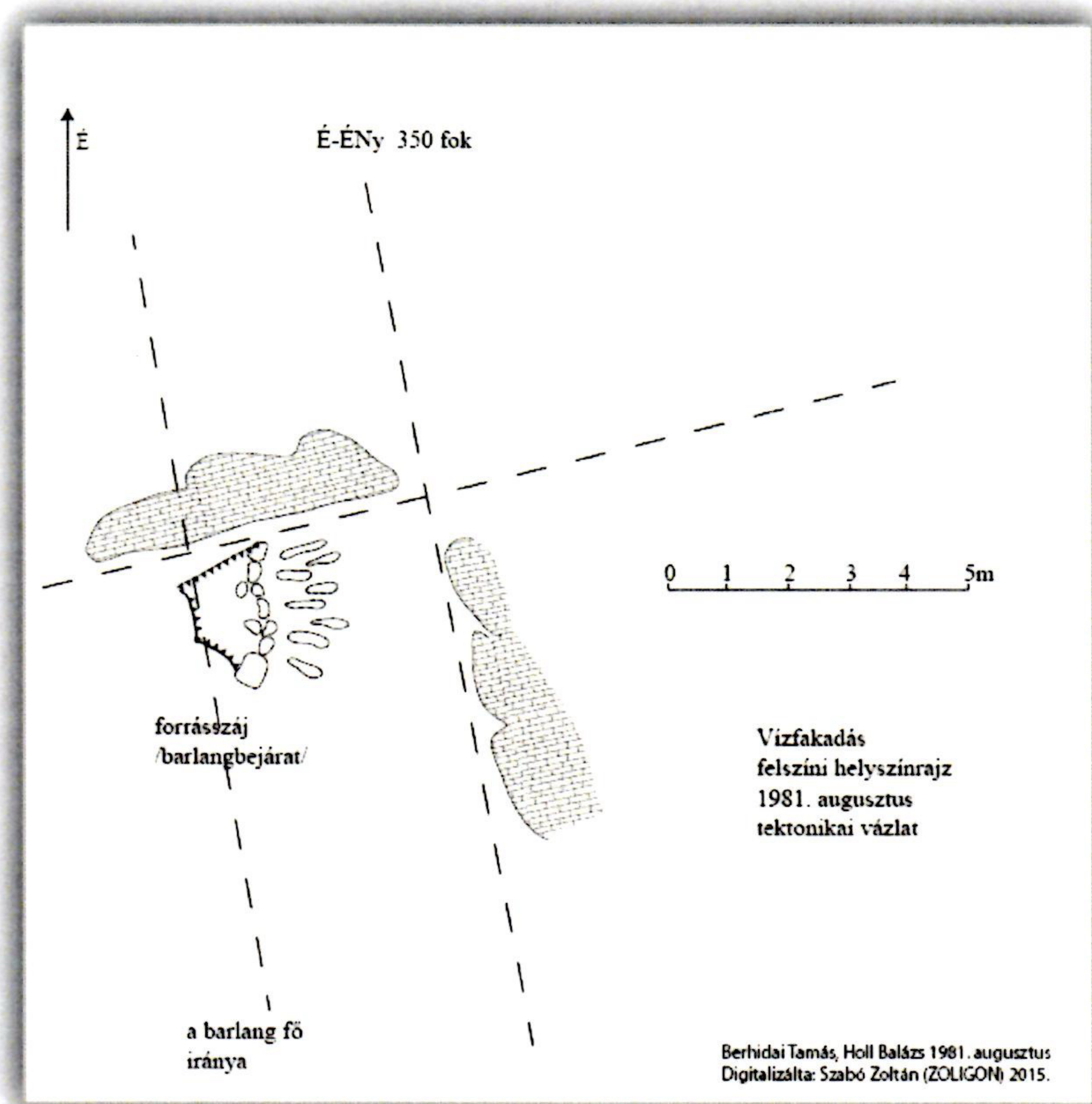
A barlang megtekintéséhez sisak, világítóeszköz és barlangos ruha szükséges. Gyakorlatlanabb barlangászoknak ajánlott a kötél használata. Nagyon nehéz barlang!

Tervezett további kutatások:

A barlang bejáratának kiácsolása, biztonságosabbá tétele. Az új részekben a járatot néhány helyen véséssel tágítani kell, majd a munka és a közlekedés biztosítása miatt a repedésben keresztben fém támokat helyezünk el. Megpróbáljuk a D-i irányban lévő agyagbetöltés bontását. Amennyiben a vízszint a későbbiekben sem megy lejjebb, megpróbálkozunk a leszivattyúzásával. A barlangban munka közben problémát okoz a levegő hiánya, ezt a problémát a már bevált módon oldjuk meg: porszívómotorral gégecsövön friss levegőt nyomunk le a felszínről a munkahelyre.

A Vízfakadás bontásakor a felszíntől számított -6 m-en, tömör, összeálló, nehezen bontható apró kötőrmelékes agyagból cserépedény töredék került elő. A töredéket Holl Imre, az MTA Régészeti Intézetének régésze határozta meg:

XVI-XVII. századi cserép. Szürkésfehér színű, belül vékony ólommázzal. Ilyen technikával már a korábbi századokban is készítettek edényeket, de azoknál jóval jobb minőségű volt az ólommáz. Ilyen rossz minőségű (vékony, töredezett) ólommázat csak a török kor után készítettek.

Csoportunk megalakulásának idején tervbe vette azoknak a barlangoknak a helyszínelését, amelyekben bűvár módszerekkel lehetséges a feltáró kutatás. Miután a fenti beszámolóra rábukkantunk, **2000**-ben próbabontást végeztünk a barlangban.

Beszámolónk így szól:

Május 7-én gyalogszerrel felkerestük a barlangot. Ekkor szinte teljesen feltöltött állapotban volt. A bejárat közelében a forrásműködésre gyenge szivárgás nyomai utaltak, amelyet az aljnövényzet fehér mészbetonata jelzett.

Június 17-18 között látogattunk ismét a területre. A csapatot és a felszereléseket az ANP UAZ-zal szállította a helyszínre. Az objektum állapota nem változott.

Futómacska kötélpálya alkalmazásával humuszos-agyagos-kötörmelékes kitöltést távolítottunk el. A szelvény szűkülésénél néhány nagyobb sziklatömb kiemelésekor légtéres üregek nyíltak meg, és a kövek hosszan gurultak. A kiszállási időnk letelt, jött értünk az UAZ, így a munka folytatását későbbre halasztottuk.

A barlangnál megfigyelhető, hogy katavotraként működik. A tölcserhez jól behatárolható vízgyűjtő terület tartozik, a forrásműködés produkálta víz, egy gyengén fejlett völgyben Szlovákia felé folyik.

A 2014-ben végzett víznyomjelzések eredményei.

Az Aggteleki Nemzeti Park 2014-ben az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt világörökség barlangjainak kezelése (Interreg) keretében május 20-28 között víznyomjelzéses kísérletet hajtott végre számos területen. A Vízfakadás „megfestése” május 20-án, 12:10 és 12:22 óra között 16 köbméter vízöblítéssel történt meg. A betáplált bakteriofág május 22-én 20 órakor jelent meg, 56 órával a betáplálást követően a Milada-patakban (Milada-barlang).

Tekintettel a biztató eredményekre a Vízfakadás kutatása újabb lendületet vett.

2014 június 13-15-i hétvégére feltáró akció szerveződött a Vízfakadás-barlanghoz. A 14 évvel korábbi akcióhoz hasonlóan segítséget kértünk a Nemzeti Parktól a felszerelésünk felszállításához. A társaság összetételében annyi változás történt, hogy a résztvevők az Ariadne Karszt- és Barlangkutató Egyesület, a Gerecse barlangkutatói, a Bekey Csoport tagjaiból verbuválódtak.

A találkozót Aggtelekre beszéltük meg, a Barlangszálló elé. Ide érkezett Váci Béla őrszolgálatos is Land Roverrel. Egy autót itt hagytunk, annak tartalmát áttelepítettük a Roverbe és öt óra tájban elindultunk Borzova felé.

Az előző napok záporai ellenére könnyen feljutottunk Borzováról a határsávhoz, köszönhetően annak, hogy a kaszálókhoz a nyomsávokat murvásították.

A barlangot rövid keresés után megtaláltuk, majd tábort vertünk a barlang mellett. Ideális a helyszín egy ilyen kis létszámú táborhely kialakítására.

A barlang állapotában nem sok változás történt, a mélysége kb. 2 méter volt. Este hét felé megkezdtük a barlangban felhalmozódott kitöltés eltávolítását. Csigára egyelőre nem volt szükség, láncba állva adogattuk a vödröket, és a depót a határ felőli oldalon kezdtük építeni.

A talpszint süllyesztés akadálymentesen haladt. Másnap is teljes szelvényben haladtunk lefelé, és elhagytuk a 2000-es állapotot. A szelvény ekkor kezdett szűkülni, és ettől kezdve gyakorlatilag folyamatosan tágítani kellett, valamint nagyobb kötömbök is előkerültek. Nyugati irányba dőlt a járat, ezt az oldalát agyagba ágyazódott kötömbök alkotják. A keleti oldalt meredeken álló szalkőfal alkotja. A szűkülő szelvény miatt ezt is tágítani kellett. Délután több rövid zápor szakította meg a munkát.

Egy kisebb takaróponyvát feszítettünk ki a barlang előtti fák között, ami alá összegyűlhattünk, de néha olyan intenzív felhőszakadásba csapott át, hogy egy ízben bemenekültünk a buszba. Az ismétlődő eső síkossá tette a munkahely környezetét, de folytatni tudtuk a kutatást.

Eközben kisebb terepbejárás történt a környéken. A terület első ránézésre is úgy tűnt, hogy egy polje, amelynek megcsapolási pontját egy alacsonyabb gát választja el a Borzova felé lejtő területtől.

Szombaton késő estig folyt a munka. Sajnos a gyatra szellőzés miatt több munkafázis után hosszabb szünetet kellett tartani, hogy folytathassuk a járattágítást.

Vasárnap nagy erővel folytattuk a tágítási munkálatokat. A transzportunk kora délutánra volt megbeszélve, és szeretnénk volna végére járni az előzetes beszámolóknak foglaltaknak. Dél körül végre megérkezett a várva várt hír: a vízcsobogás '81-ben nem a képzelet szüleménye volt. A régi térképészleten is látható, hogy a tágasnak gondolt szakasz fölött jelentős szűkület van. A kibontakozó végpontunk valóban keskeny volt, járhatatlanul szűk, és a táguló falak nem látszottak, azok megítélése tévesnek bizonyult. A patak hangja azonban határozottan kivehető volt. A szűk szakaszt viszont szálkőzet jelleggel határolták a falak, és hossza újabb komoly feladat elé állított minket. Délután negyed háromkor hagytuk el a helyszínt.

Augusztus 8-10-i hétvégén ismét táborot vertünk a Vízfakadásnál. A legutóbbi alkalomhoz hasonlóan közelítettük meg a helyszínt, egyelőre ketten. Kicsit aggódtunk a hétvége sikerét illetően, mert a leutazás közben a Bükk magasságát elérve szakadt az eső, és az időkép radarerőjén sem mutatkoztak kedvező jelek. Szerencsére Aggteleken már csak a nyomait láttuk, és hat órára szerencsésen feljutottunk a barlanghoz. A csapat többi tagja éjszaka érkezett.

Reggel felállítottunk egy háromlábú állványt a bejárat fölé, és megkezdődött a főleg járattágítással járó munka. A szellőztetést egy asztali ventilátor segítette, de az hamar kiderült, hogy komolyabb berendezésre lesz szükség.

Szombaton estére sikerült annyira kitágítani a szűk szakaszt, hogy azon a legvékonyabb kutató át tudott jutni a patakhoz. Az első hírek nem számoltak be jelentős továbbjutásról, de nekünk ez az eredmény már nagy örömet okozott. A patakos járatszakasz nem túl tágas, felegyenesedni sem lehet benne. Az 50-70-cm széles hasadék-szerű üreg mindkét végét omladék tölti ki. A patak hozama kb. 50 liter/perc, és a víz nyugati irányba, a Milada felé folyik. Vasárnap folytatódott a szűkület tágítása, és a patakos járat bontása. A hártácsszárnyúakkal (iszapszűnyog) sűrűn lakott üregben egyre jobb körülmények között lehet bontani.

A barlang továbbkutatását jövőre folytatjuk. Legfontosabb technikai feltétel jelenleg a megfelelő szellőztetés megoldása, mert a felgyűlt széndioxid egy ízben enyhe rosszullétet okozott. Továbbá, helyenként aggasztó a bejárat környékének állapota. A barlang nyugati oldala a felszíni meder alá felharapózott, instabillá téve egy nagyobb kőtömböt. A bejárat biztosítása után a kutatás biztonságosan folytatható.

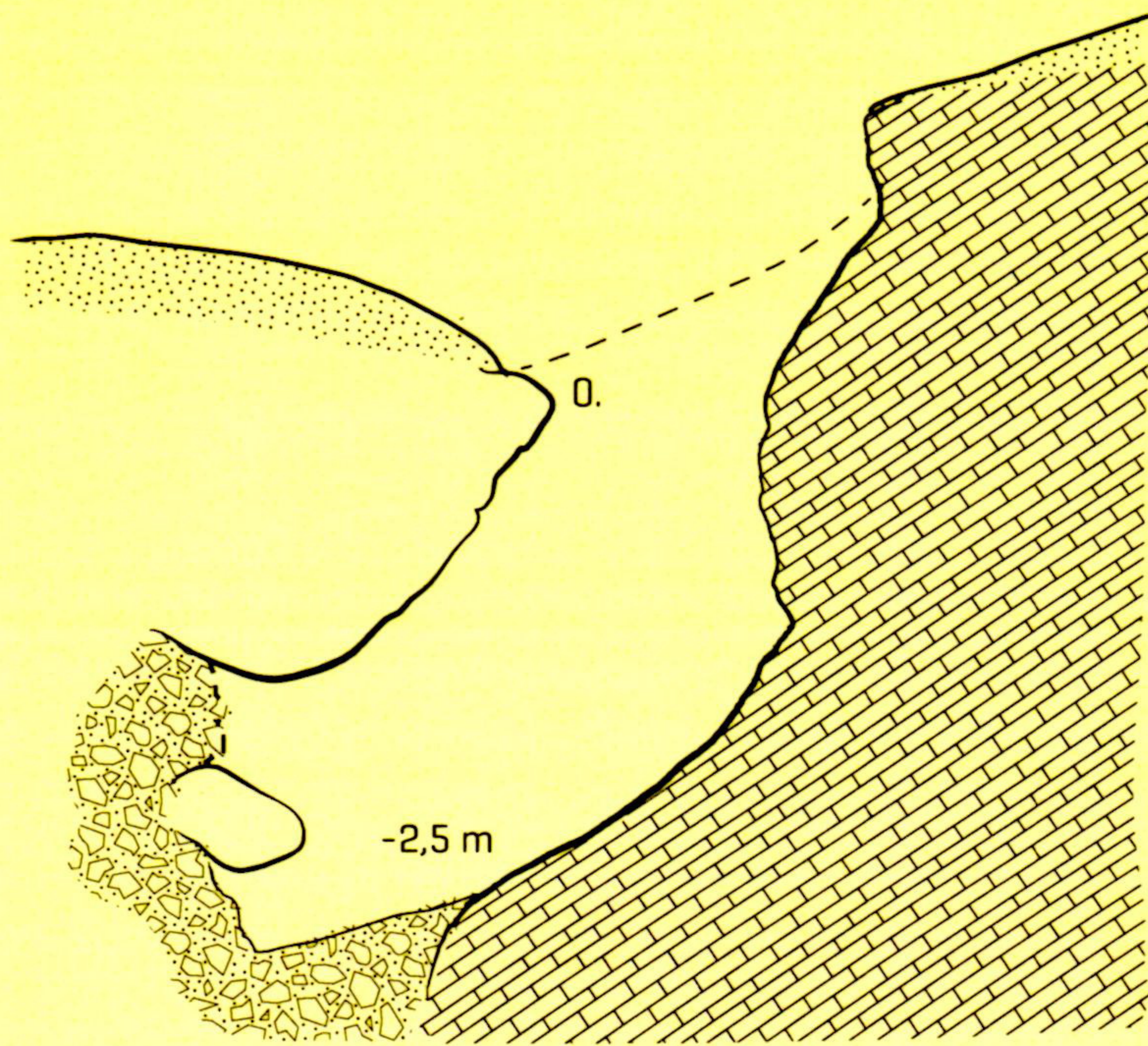
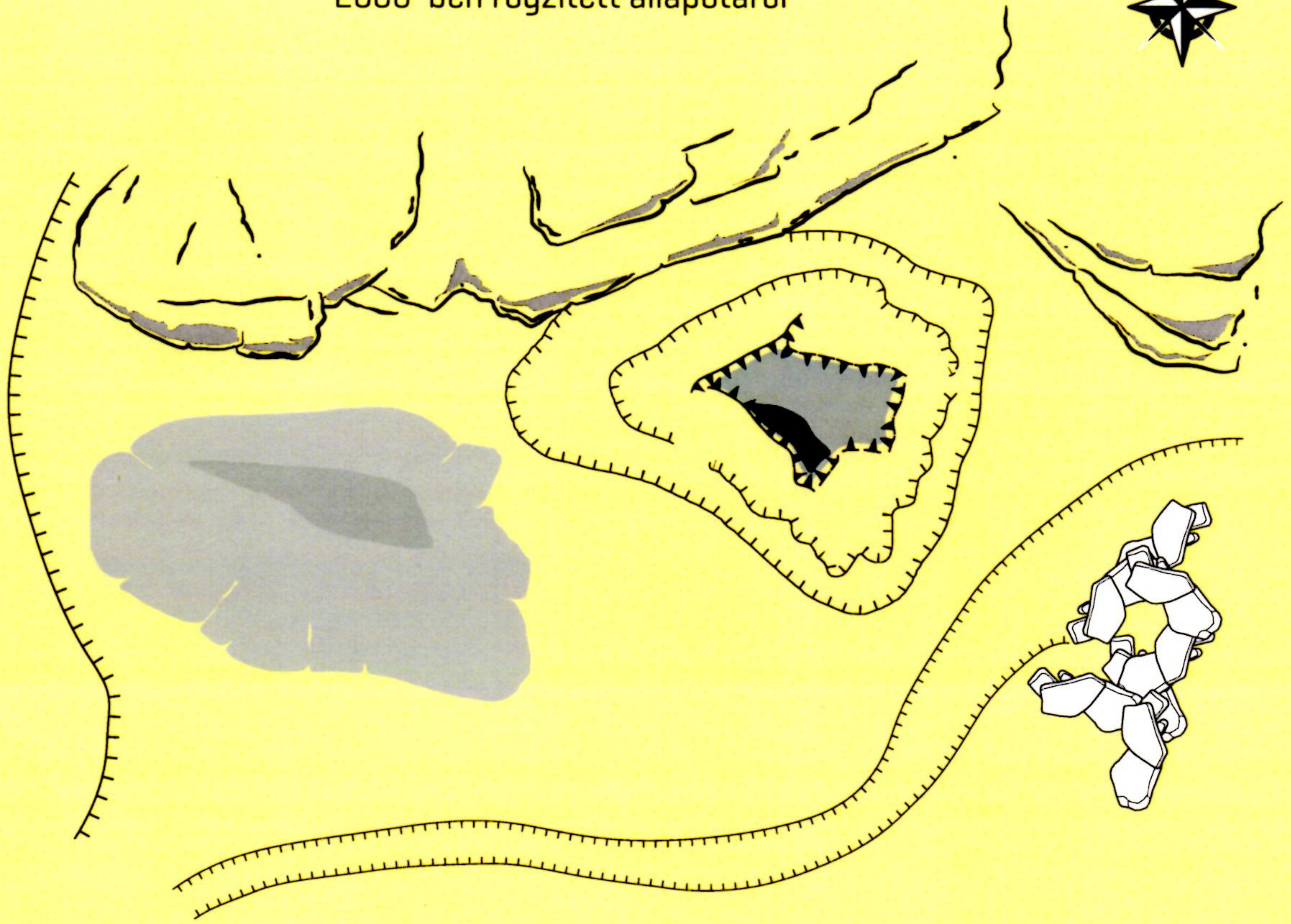
VÍZKADÁS-BARLANG

Haragistya-fennsík

vázlatos alaprajz és hossz-szelvény a feltárás
2000-ben rögzített állapotáról

határsáv

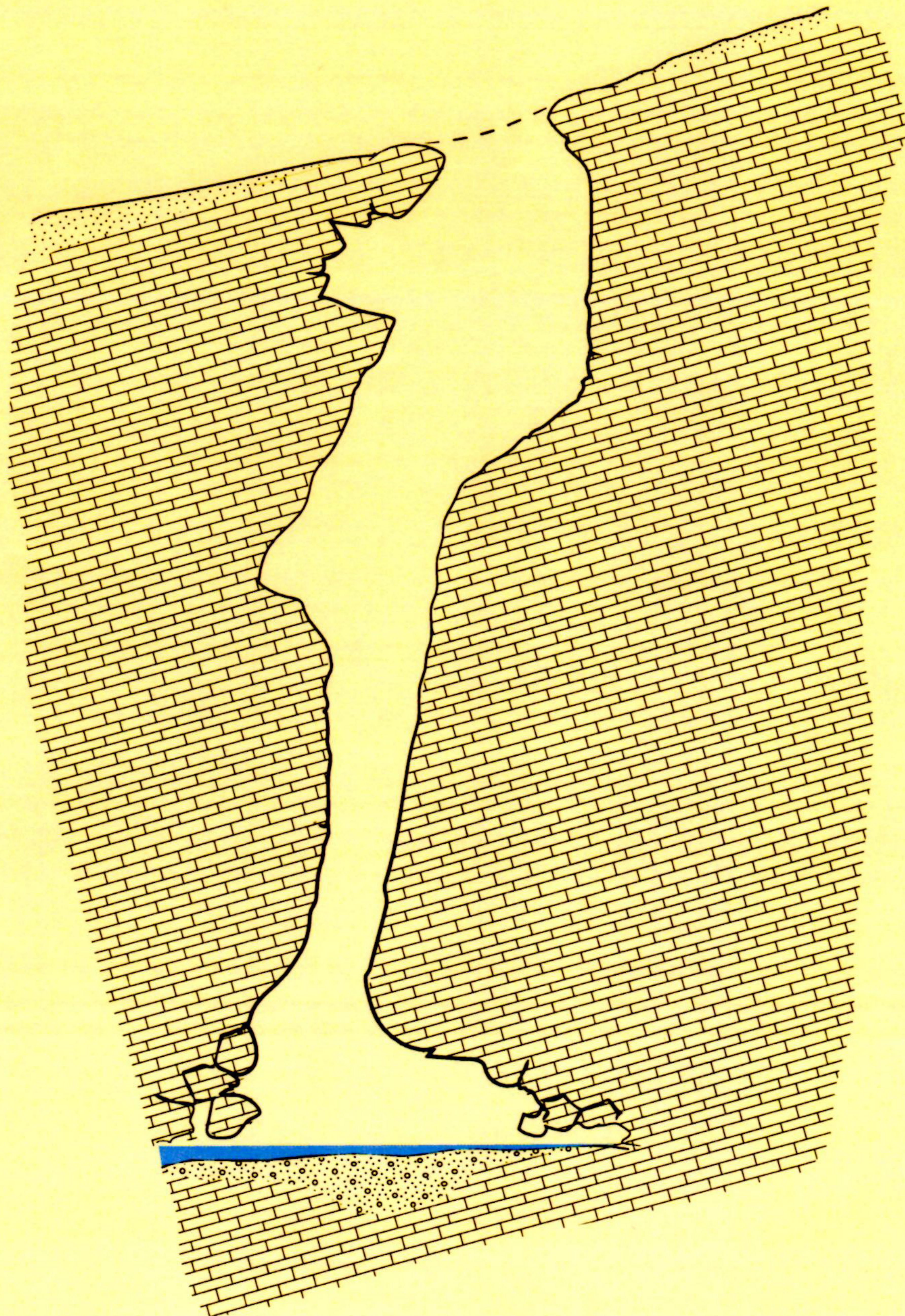
Frissített változat
Szabó Zoltán [ZOLIGON] 2015 február.

VÍZFAKADÁS-BARLANG

Haragistya-fennsík

[vázlatos hossz-szelvény]

mélység 12 méter

A feltárással párhuzamosan folytatódott a polje bejárása, és megkezdődött a terület geodéziai gps-es felmérése. A felmérés tapasztalatai az alábbiakban foglalhatók össze:

A Haragistya-fennsík északnyugati részén a vizsgált terület gyakorlatilag az észak-déli irányban húzódó Mogyorós-bérctől nyugatra terül el. Ez a bérc határolja a vízgyűjtőt keletről. Hasonló morfológiájú perem veszi körbe északi és déli irányból is. A terület északnyugat felé nyitottnak tekinthető, azonban egy alacsonyabb perem miatt a felszínen lefolyástalan területté vált. Területén egy időszakos forrás van, ez a Vízfakadás-barlang, valamint az itt fakadó vizet, a területen összegyűlő csapadékvízzel együtt egy víznyelő, a Papp-verme nyeli el. Mindezeket figyelembe véve a vizsgált területről megállapítható, hogy klasszikus poljéről van szó.

A terület földrajzi elnevezését még nem ismerjük biztosan, de a térképen a poljéhez legközelebb eső elnevezés, amely majdnem biztos, hogy erre a területre vonatkozik, az a Pramenisko. Annál is inkább bizonyos, mert a szó jelentése is forrásvidék. Így a munka során ezt az elnevezést alkalmazzuk a poljéra vonatkozóan.

A polje valószínűleg tektonikus eredetű, területén több közetváltás és szerkezeti vonal van. Három tektonikus vonal között a polje megsüllyedt. Keleten a Mogyorós-bérc, átellenes oldala nyugaton ék alakban dél felé zárul, ahol szintén egy feltolódási sík határolja. A polje alapja nagyrészt, főként a déli oldalon Wettersteini mészkő, kelet-nyugati irányban egy keskeny Szádvárborsai mészkő sáv húzódik, északi területe Halstatti mészkő alapú. Ez utóbbi mészkősáv vékony gerince zárja le a poljét északnyugaton.

Az első felmérés alapján a polje vízgyűjtő területe kb. 1,5 négyzetkilométer. Vizeit több völgy gyűjti össze, ezek bejárása és felmérése csak részben történt meg. Nagyságrendileg egy völgy csatlakozik be észak felől, egy dél felől, és kettő keleti irányból. Ez utóbbiak a Mogyorós-bérctől indulnak. Felmérésük részletesen megtörtént nyomvonal felvétellel. A felméréssel meg lett határozva a völgyek pereme és vonala. A völgyekben található berogyások pozíciója is be lett mérve, valamint a Vízfakadás-barlang bejáratának helye. Továbbá fel lettek mérve a polje völgyvonalai, és a Papp-verme bejárata.

A vizsgálatok folytatása további felméréseket, a polje működésének elemzése további megfigyeléseket igényel. A területtel korábban foglalkozó kutatók véleménye szerint a Vízfakadás-barlang a nevéből is adódóan időszakos forrás, ill. kizárólag forrásként működik. A megfigyelések szerint árvíz idején sem nyel. A mi megfigyeléseink szerint azonban a Mogyorós-bérc felől becsatlakozó völgyekben esőzések idején jelentősebb mennyiségű víz áramlik a polje irányába, és a völgyvonalától csak néhány méterre nyílik a barlang. Ettől függetlenül a barlang funkcióját tekintve, a mélypontján lévő, valószínűleg állandó vízhozamú patak miatt inkább esztavellnek tekinthető, mint forrásnak. A Dínári-hegységben található esztavellek (karsztablakok) is hasonló képpen működnek: bennük mélyebben állandó vízáramlás működik, árvíz idején a polje szerkezeti tulajdonságai miatt a víz felduzzad, kiáramlik a felszínre, és a polje átellenes oldalán elnyelődik. Itt a Pramenisko-poljén is ez játszódik le tavaszi olvadáskor vagy nyári sorozatos felhőszakadások idején.

A kutatásban részt vettek: Ba Julianna, Kovács Richárd, Köblös Gabriella, Michalik Zoltán, Pál Zsolt, Polacsek Zsolt, Szabó Zoltán, Tóth Attila, Vendégh Mátyás.

Köszönjük az Aggteleki Nemzeti Parknak a támogatást és a felszállításban nyújtott segítséget!

Szabó Zoltán (kutatásvezető)

A Vízfakadás-barlang bejárata 1997-ben (fotó: Elekes Balázs)

Táborhelyünk a barlang bejárata közelében (fotó: Szabó Zoltán)

A Vízfakadás-barlang bejáratának környezete (fotó: Szabó Zoltán)

A Vízfakadás-barlang bejáratának nyílása felülről (fotó: Szabó Zoltán)

A Vízfakadás-barlang mélypontját megközelítő egytagú ferde akna (fotó: Szabó Zoltán)

A Vízfakadás-barlang végpontján eltűnő patak (fotó: Szabó Zoltán)

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
8229. Csopak, Kossuth utca 16.

Plózer István Víz alatti Barlangkutató Csoport
Szabó Zoltán csoportvezető
1158. Budapest, Szűcs István utca 9.

Tárgy: kutatási jelentés
Tapolca

Tisztelt Igazgatóság!

2014-ben mindössze egy alkalommal végeztünk munkát a Tavas-barlangban az építkezési munkálatok miatt. November 22-én elkészítettük a Nemzeti Park látogatóközpontjának a Tavas-barlang víz alatti szakaszairól szóló filmet. A kutatást a Tavas- és a Kórház-barlangban is folytatni kívánjuk.

Budapest, 2015. február 13.

Tisztelettel:

Szabó Zoltán
csoportvezető

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

1121 Budapest, Költő u. 21.

Postacím: 1525 Budapest, Pf. 86.

Plózer István Víz alatti Barlangkutató Csoport

Szabó Zoltán csoportvezető

1158. Budapest, Szűcs István utca 9.

Tárgy: kutatási jelentés

Mátyás-hegyi-barlang

Tisztelt Igazgatóság!

Csoportunk a tárgyévben nem végzett feltáró kutatást a barlangban, azonban több alkalommal felülvizsgáltuk az esetlegesen kutatható zónákat. Egyelőre azonban tevékenységünket itt felfüggesztjük.

Budapest, 2015. február 13.

Tisztelettel:

Szabó Zoltán
csoportvezető